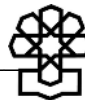

هفته‌نامه تحولات انرژی (۵۵)

به نام خدا

فهرست مطالب

- ۱..... قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی
- ۲..... برنامه ایران برای جلوگیری از افتادگی نفتی از اعراب
- ۴..... پیشرفت تکنولوژی، تولید پروپیلن را به صرفه کرده است
- ۶..... قیمت برق صادراتی باید هزینه گاز مصرفی نیروگاه‌ها را جبران کند
- ۶..... نگاهی بر چالش‌های عمده و حل نشده وزارت نیرو
- ۱۰..... اقبال ارمنستان از ساخت چند سد روی رود ارس

هفته‌نامه تحولات انرژی (۵۵)

قیمت‌های بین‌المللی نفت خام، گاز طبیعی و فرآورده‌های نفتی

(به‌روز شده ۶ ژوئن ۲۰۱۴ (۱۳۹۳/۳/۱۶))

عنوان	قیمت	بازار
نفت خام وست تگزاس (دلار در بشکه)	۱۰۲/۶۶	نایمکس
نفت خام عمان (دلار در بشکه)	۱۰۵/۴۴	بورس دوبی
نفت خام برنت (دلار در بشکه)	۱۰۸/۶۱	بورس لندن
نفت کوره ۱۸۰ (دلار به ازای تن متریک)	۶۰۰/۲۱	فوب خلیج فارس
نفت‌گاز (دلار در بشکه)	۱۱۶/۸۴	فوب خلیج فارس
نفت حرارتی (سنت در لیتر)	۷۳	نایمکس
بنزین (سنت در لیتر)	۷۶	نایمکس
بنزین سوپر (سنت در لیتر)	۷۴	فوب خلیج فارس
گاز طبیعی (سنت در مترمکعب)	۱۷	نایمکس

مأخذ: سایت‌های Platt's, NYMEX, ICE DME و شرکت ملی نفت ایران.

قیمت روزانه سبده اوپک (دلار به ازای هر بشکه)

متوسط روزانه سبده اوپک	
قیمت	تاریخ (۲۰۱۴)
۱۰۴/۷۳	۵
۱۰۵/۵۶	۴
۱۰۵/۱۴	۳
۱۰۵/۶۰	۲

مأخذ: سایت اوپک.

برنامه ایران برای جلوگیری از نفتی‌سازی اعراب^۱

عبدالرضا حاجی حسین‌نژاد، مدیرعامل شرکت مهندسی و توسعه نفت با تبیین برنامه برداشت یک میلیون بشکه‌ای نفت ایران از میادین مشترک با عراق آخرین وضعیت ساخت بزرگترین کارخانه جمع‌آوری گازهای همراه نفت در منطقه غرب کارون را تشریح کرد.

وی در تشریح مهمترین سیاست‌های شرکت ملی نفت ایران به‌منظور توسعه میادین مشترک نفتی با عراق، گفت: مهمترین هدف تعریف شده افزایش برداشت ۷۰۰ هزار تا یک میلیون بشکه‌ای نفت خام از میادین مشترک با عراق است. مدیرعامل شرکت مهندسی و توسعه نفت ایران با اعلام اینکه در شرایط فعلی به‌طور همزمان توسعه میادین نفتی آزادگان جنوبی، یادآوران، آزادگان شمالی و آذر درحال انجام است، تصریح کرد: بر این اساس تولید ۳۲۰ هزار بشکه نفت از میدان آزادگان جنوبی،

۱. خبرگزاری مهر.

۱۸۰ هزار بشکه از میدان یادآوران، ۷۵ هزار بشکه نفت از میدان آزادگان شمالی و افزایش تولید نفت از میداین یاران شمالی، جنوبی و آذر در دستور کار است. این مقام مسئول با تأکید بر اینکه تا سه سال آینده امکان تولید روزانه حدود ۷۰۰ هزار بشکه نفت از میداین مشترک با عراق فراهم می‌شود، اظهار داشت: با تکمیل فازهای نهایی توسعه تولید نفت از میداین غرب کارون و به‌ویژه میداین مشترک با عراق به یک میلیون بشکه در روز هم خواهد رسید.

حاجی حسین‌نژاد درخصوص آخرین وضعیت ساخت بزرگترین کارخانه جمع‌آوری گازهای همراه نفت ایران در منطقه غرب کارون، توضیح داد: کارخانه ان.جی.ال غرب کارون در قالب قرارداد بیع متقابل به قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیا در دولت قبلی واگذار شده است.

مدیرعامل شرکت مهندسی و توسعه نفت ایران با یادآوری اینکه در این پروژه قرارگاه خاتم‌الانبیا ۳۰ درصد و پتروشیمی‌ها حدود ۷۰ درصد سهم دارند، تبیین کرد: عملیات آماده‌سازی سایت، خرید کالا، تدارکات لجستیکی و مراحل اخذ دانش فنی تاکنون انجام گرفته است. این مقام مسئول با اشاره به برنامه‌ریزی برای تأمین لوله‌های این پروژه گازی توسط سازندگان داخلی، بیان کرد: راه‌اندازی کارخانه ان.جی.ال غرب کارون به توسعه میدان آزادگان و جمع‌آوری گازهای همراه این میدان مشترک نفتی بستگی دارد.

پیشرفت تکنولوژی، تولید پروپیلن را به صرفه کرده است^۱

مدیر برنامه‌ریزی و توسعه شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران با اشاره به اینکه حجم سرمایه‌گذاری‌ها در بهترین حالت سالیانه سه میلیارد دلار بوده است، گفت: در سال ۱۳۹۷ باید ۱۲ میلیارد دلار در پتروشیمی سرمایه‌گذاری صورت گیرد.

محمد شهریاری، با بیان اینکه در نظر داریم ۷۵ میلیارد دلار سرمایه‌گذاری در پتروشیمی داشته باشیم، گفت: در حال حاضر سالیانه به‌طور متوسط باید هشت میلیارد دلار سرمایه‌گذاری انجام دهیم. وی در مورد برنامه شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران برای توسعه تولید پروپیلن گفت: توسعه واحدهای تولیدکننده پروپیلن با کمک بخش خصوصی صورت می‌گیرد.

مدیر برنامه‌ریزی و توسعه شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران با اشاره به اینکه شرکت امکان سرمایه‌گذاری را براساس قانون ندارد گفت: براساس نیاز پتروشیمی برنامه‌ریزی‌های لازم صورت می‌گیرد و بر مبنای آن توسعه صنایع پایین‌دست انجام می‌شود.

شهریاری با بیان اینکه در بخش تولید اتیلن ظرفیت خوبی وجود دارد گفت: در بخش پروپیلن، صنعت پتروشیمی توسعه پیدا نکرده است، در حالی که نسبت تولید پروپیلن در دنیا نسبت به تولید سایر محصولات پتروشیمی چهار به شش است در کشور ما بسیار کمتر پروپیلن تولید می‌شود به‌گونه‌ای که نسبت به تولید حدود یک به شش و حتی کمتر است.

وی تصریح کرد: در سال‌های گذشته تولید به سمت اتیلن سوق پیدا کرده و

۱. خبرگزاری ایسنا.

اکنون با توجه به نیاز و تکنولوژی جدید که براساس آن می‌توان گاز را به اتانول تبدیل کنیم، برنامه توسعه پتروشیمی را براساس نگاه به پروپیلن در نظر گرفته‌ایم. مدیر برنامه‌ریزی و توسعه شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران با تأکید بر اینکه پیشرفت تکنولوژی باعث به صرفه شدن تولید پروپیلن شده است و جذابیت لازم را ایجاد می‌کند گفت: خوشبختانه از لحاظ گاز غنی هستیم و مشکلی در زمینه تأمین گاز نداریم. شهریاری با اشاره به اینکه هشت پروژه تولید متانول در کشور در دست اجرا است، گفت: با به تولید رسیدن آنها می‌توانیم گاز را به صورت واسطه به متانول رقیق تبدیل و سپس پروپیلن تولید کنیم.

با توجه به افزایش قیمت خوراک مایع در پی بالا رفتن قیمت نفت در سال‌های گذشته کمتر کسی به سمت ایجاد واحدهای پتروشیمی با خوراک مایع تمایل داشت بنابراین تولید پروپیلن در کشور توسعه نیافت و آخرین سرمایه‌گذاری‌های صورت گرفته مربوط به سرمایه‌گذاری دولت بوده است.

اکنون که صنعت پتروشیمی با چالش عدم توسعه صنایع تکمیلی مواجه شده است به فکر ایجاد واحدهای تولیدکننده پروپیلن افتاده تا بتواند با تأمین این ماده اولیه به توسعه صنایع پایین دست کمک کند.

با وجود اعلام محور بودن تولید پروپیلن در برنامه‌های شرکت ملی صنایع پتروشیمی، برخی از فعالان صنعت تأکید دارند که بخش خصوصی مجبور به پیروی از برنامه NPC برای تولید نیست و هر آنچه برای او صرف کند به سراغش می‌رود، لذا در صورت داشتن توجیه اقتصادی بخش خصوصی از توسعه واحدهای پروپیلن حمایت و در آن مشارکت می‌کند، اما در غیر این صورت ایجاد واحدهای تولیدکننده

پروپیلن برای بخش خصوصی جذابیت ندارد.

قیمت برق صادراتی باید هزینه گاز مصرفی نیروگاه‌ها را جبران کند^۱

حمیدرضا عراقی، معاون وزیر نفت در امور گاز ضمن انتقاد بر تحویل گاز گران به نیروگاه‌ها و در مقابل ارزان‌فروشی برق اظهار داشت: نیروگاه‌ها باید آنقدر بهره‌ور باشند که اگر برنامه صادرات برق دارند هم تولید خوبی داشته باشند و هم قیمت برق صادراتی به میزانی باشد که بهای گاز مصرفی را پرداخت کرده و همچنین ارزش‌افزوده داشته باشند. همچنین وی افزود: یعنی اگر ۱۰۰ واحد برق وارد اقتصاد می‌کنیم حداقل این است که ۱۰۰ واحد نیز صادر کرده و ایجاد اشتغال کنیم نه اینکه ۱۰۰ واحد وارد اقتصاد کنیم و تنها ۵۰ واحد صادرات داشته باشیم.

عراقی همچنین در زمینه برنامه ایران برای شیل‌گس‌ها نیز گفت: تکنولوژی اکتشاف شیل‌گس در آمریکا و کانادا موجود است، اما اروپا آن را به‌عنوان تهدید معرفی می‌کند و به لحاظ زیست‌محیطی اعتقادی به آن ندارد و ما نیز فعلاً نیازی به آن نداریم. وی ادامه داد: با توجه به اینکه شیل‌گس گران است ما فعلاً سرمایه‌گذاری خاصی در این زمینه نداریم، اما مطالعه و پیگیری در مناطقی از کشور به‌منظور اکتشاف در حال انجام است.

نگاهی بر چالش‌های عمده و حل نشده وزارت نیرو^۲

وزارت نیرو را می‌توان یکی از وزارتخانه‌های مردمی دولت خواند که بیشترین ارتباط مستقیم و غیرمستقیم را با شهروندان ایرانی دارد. در این راستا مجموعه

۱. خبرگزاری ایلنا.

خدمات‌رسانی این وزارتخانه مورد ارزیابی مستقیم مردم قرار می‌گیرد و می‌توان گفت که ارتباط تنگاتنگی میان نحوه ارائه خدمات این وزارتخانه و مردم وجود دارد. به این جهت ارزیابی آنچه مشکلات این وزارتخانه محسوب می‌شود خالی از لطف نیست؛ امری که این روزها با انعکاس اخباری در مورد بحران آب و احتمال خاموشی‌های گسترده در فصل تابستان بیش از پیش اهمیت ویژه‌ای یافته است. شاید اگر بخواهیم آغازگر ایجاد مشکلات وزارت نیرو را مورد کنکاش دقیق قرار دهیم باید به ماه‌های پایانی دولت هشتم و حضور نمایندگان دور هفتم مجلس شورای اسلامی در ساختمان بهارستان اشاره کنیم؛ در آن زمان که قانون اصلاح ماده (۳) قانون برنامه چهارم به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید، دولت در اجرای آن تعلل کرد و تا سال ۱۳۸۹ قیمت حامل‌های انرژی ثابت باقی ماند. از همان زمان بود که زمزمه‌های نبود منابع مالی کافی در وزارت نیرو موجب شده تا بحث بدهی‌های معوق این وزارتخانه بر سر زبان‌ها افتد و پیمانکاران برق نگران از عدم دریافت مطالباتشان راهی اتوبان نیایش شدند. این امر حتی با روی کار آمدن دولت دهم نیز تغییر نکرد و وزیر نیروی دولت دهم نیز در حالی بر صندلی وزارت تکیه زد که به‌خوبی می‌دانست که اجرا نشدن این قانون، وی را با مشکلات عدیده‌ای مواجه خواهد کرد.

انباشته شدن بدهی‌های هرروزه وزارت نیرو به پیمانکاران در کنار تعهدات مالی برای اجرای پروژه‌های برقی در کنار دستورات رئیس دولت دهم برای افزایش برق‌رسانی به شهرها و روستاهای مختلف که بار تکلیفی هرساله وزارت نیرو و البته رهاورد و بار تکلیفی جدید سفرهای استانی رئیس دولت محسوب می‌شد، موجب شد تا این وزارتخانه هر روز بیش از پیش در بدهی‌های انباشته خود غوطه‌ور شود و

به تبع آن نتواند در زمان بندی اجرای پروژه‌های مختلف در دست اجرایش موفق عمل کند. این امر حتی در دولت دهم نیز ادامه یافت و تلاش‌های وزیر نیروی این ۲ دولت هم نتوانست تأمین‌کننده اعتباراتی برای کاستن از بار بدهی‌های انباشته این وزارتخانه باشد و این وزارتخانه تنها توانست با واگذاری برخی نیروگاه‌هایش به پیمانکاران بزرگ برقی خود کمی از بار بدهی‌اش بکاهد.

بر این مسائل باید خشکسالی، فرسوده بودن زیربناهای ساختاری صنعت برق و مشکلات مربوط به تحریم را هم اضافه کرد تا مشخص شود وزارت نیرو در دوره جدید دست‌کم با چهار چالش اساسی روبرو است. در عین حال آنچه در این میان قابل توجه است درخواست پیمانکاران برقی برای دریافت بهره مطالباتشان در کنار بدهی‌های چندساله‌شان است که ظاهراً عرصه را بیشتر برای وزیر نیرو تنگ خواهد کرد. بر همین اساس برخی از فعالان صنعت برق در این باره معتقدند: که دولت جدید باید بدهی‌ها را به نحوی پرداخت کند. در این موضوع که شکی نیست، اما خواسته ما اصل بدهی‌ها نیست. چون چند سالی از اصل بدهی‌ها گذشته، امروز فرع آن مهمتر است. طلب ما در سال‌های گذشته با دلار ۱۲۰۰ تومان بود و امروز آنچه که بابت آن طلب به بانک‌ها بدهکاریم را باید به دلار ۲۴۰۰ یا ۳۰۰۰ تومانی پرداخت کنیم. بنابراین به‌رغم همه مشکلاتی که در اقتصاد ما در سال‌های گذشته ایجاد شده، طلب ما هم ۲ تا ۳ برابر شده، درحالی که رقم طلب ما ثابت باقی‌مانده است. به همین دلیل، امروز تنها اصل بدهی، مدنظر ما نیست. پیمانکاران صنعت برق اصل طلب و خسارت ناشی از آن را مطالبه می‌کنند تا بتوانند از حالت ورشکستگی نجات پیدا کنند. آمارها حاکی از

آن است که در حال حاضر به دلیل عدم پرداخت بدهی‌های وزارت نیرو به بخش خصوصی حدود ۵۰ درصد از واحدهای بخش خصوصی نیمه‌تعطیل هستند و در مجموع با ۵۰ درصد ظرفیت کار می‌کنند. این عضو هیئت مدیره سندیکای صنعت برق معتقد است در سال‌های گذشته رشد اقتصادی کشور منفی یا صفر بوده و گرچه کشور قطعاً با خاموشی‌های گسترده‌ای مواجه می‌شود. همان امری که پیش از این نیز مدیرعامل شرکت توانیر اعلام کرده و اظهار داشته بود که اگر سرمایه‌گذاری‌های مناسب در حوزه صنعت برق انجام نشود، قطعاً کشور با خاموشی مواجه خواهد شد. اما موضوع بدهی‌های وزارت نیرو تنها به بخش خصوصی منتهی نمی‌شود. بدهی‌های وزارت نیرو به وزارت نفت هم آن قدر قابل توجه شده که مجید نامجو وزیر سابق نیرو اعلام کرده بود که قصد دارد به جای این بدهی‌ها به وزارت نفت نیروگاه بدهد تا وزارت نفت علاوه بر وظایف خود به نیروگاه‌داری نیز بپردازد! اما نه تنها وزارت نفت، بلکه بخش خصوصی نیز از پذیرش نیروگاه به‌ازای بدهی‌های خود سر باز زده‌اند؛ چراکه نمی‌خواهند هزینه‌هایی همچون تعمیرات، پرداخت حقوق کارکنان نیروگاه‌ها و مواردی از این دست به میزان بدهی‌های آنها اضافه شود.

یکی دیگر از مشکلات وزارت نیرو در حوزه برق، افزایش تولید است که با توجه به عقب‌ماندگی در اجرای پروژه‌های در دست اجرای این وزارتخانه، این امر نیز با مشکلاتی مواجه شده است. طبق اهداف پیش‌بینی شده در قانون برنامه پنجم توسعه تا پایان سال ۱۳۹۴ دولت مکلف است حداقل ۵ هزار مگاوات با تبدیل واحدهای ساده نیروگاه‌های گازی به سیکل ترکیبی به تولید برق کشور اضافه کند. به این ترتیب باید در طول برنامه پنجم توسعه حداقل ۵ هزار مگاوات با تبدیل واحدهای ساده

نیروگاه‌های گازی به سیکل ترکیبی به تولید برق کشور افزوده شود که این کار با سرمایه بخش دولتی امکانپذیر نیست. البته وزارت نیرو در کنار تمام فعالیت‌هایش، می‌خواهد کم‌کاری خود در بخش انرژی‌های تجدیدپذیر را با توجه بیشتر به این بخش جبران کند و به این ترتیب از حضور بخش خصوصی در این بخش نیز استقبال زیادی کرده است تا بتواند این مشکل خود را نیز با سرمایه بخش خصوصی جبران کند. یکی دیگر از مشکلات و معضلات برقی وزارت نیرو در طی سال‌های گذشته که هنوز هم گریبانگیر این وزارتخانه است انشعابات غیرمجاز است که در برخی از استان‌های کشور هنوز هم موجب وارد آمدن خسارت‌هایی به این وزارتخانه شده، امری که هنوز هم ازسوی برخی کارشناسان از آن با عنوان برق‌زدی یاد می‌شود.

اقبال ارمنستان از ساخت چند سد روی رود ارس^۱

به‌رغم هشدارهای کارشناسان مبنی بر کاهش آب دریای خزر و از بین رفتن اکوسیستم منطقه، دولت جدید ارمنستان احداث چند سد روی شاخه‌های رود ارس را در دوره ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷ جزو اولویت‌های اصلی خود قرار داده است. مقامات دولت جمهوری ارمنستان معتقدند آب آشامیدنی و آبیاری این رودخانه بی‌جهت از این کشور به دریای خزر می‌ریزد.

رود ارس یکی از بزرگترین رودخانه‌های قفقاز است و از کشورهای ترکیه، ارمنستان، جمهوری آذربایجان و ایران می‌گذرد. این رودخانه در منطقه صابرآباد

۱. خبرگزاری رسمی جمهوری آذربایجان.

آذربایجان با رودخانه کورا تلاقی پیدا می‌کند و سپس مستقیماً وارد دریای خزر می‌شود. حدود ۷۶ درصد خاک ارمنستان به حوزه رود ارس تعلق دارد و بیشتر رودخانه‌های این کشور شاخه‌های فرعی این رود هستند.

اویک آبرامیان، نخست‌وزیر ارمنستان اخیراً گفته است: دولت قصد دارد احداث سدهای یگوارد، ودی، کاپ و ماستارین را در سال‌های پیش رو تکمیل کند. این سدها به ارمنستان این امکان را می‌دهد که ۱۴۵ تا ۱۸۰ میلیارد مترمکعب آب آبیاری را ذخیره کند.

وی افزود: در مجموع ۲۵۰ میلیون دلار برای این پروژه‌ها تخصیص داده شده که شامل وام‌های خارجی نیز می‌شود.

چنین اقدامی از سوی دولت ارمنستان به شکل اجتناب‌ناپذیری طولانی‌ترین رودخانه قفقاز را در فاجعه اکولوژیک قرار می‌دهد. کاهش آب تغذیه‌کننده‌های پایینی رود ارس اکوسیستم منطقه را از بین خواهد برد. همچنین این اقدام به کاهش سطح آب دریای خزر منجر خواهد شد.

رامیز محمداف، مدیر مؤسسه جغرافیایی آکادمی ملی جمهوری آذربایجان گفت: رود ارس سالانه ۶ کیلومتر مکعب آب به دریای خزر منتقل می‌کند در حالی که تمامی دیگر رودخانه‌های منطقه ۳۵۰ کیلومتر مربع آب به دریای خزر می‌آورند.

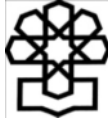
احداث سد روی رود ارس، وضعیت اکولوژیک تغذیه‌کننده‌های پایینی این رودخانه را بدتر خواهد کرد. اما این امر موقتی خواهد بود و اکوسیستم پس از جریان یافتن آب احیا خواهد شد.

هر کشوری که در مسیر رودخانه قرار دارد باید فعالیت‌های خود را در رابطه با

این رود با دیگر کشورها هماهنگ کند.

ارمنستان هنوز کنوانسیون هلسینکی درباره رودهای مرزی و دریاچه‌های بین‌المللی به تاریخ ۱۹۹۲ را امضا نکرده است. این کنوانسیون کشورهای عضو را از تغییر مقدار و کیفیت آب رودخانه‌های مشترک بدون اجازه کشورهای همسایه منع می‌کند. ارمنستان به‌رغم درخواست‌های مکرر با امضای این کنوانسیون بین‌المللی مخالفت کرده است.

اگر ارمنستان به این کنوانسیون بپیوندد آذربایجان می‌تواند علیه برنامه‌های این کشور برای ساخت سد روی رود ارس به دادگاه‌های بین‌المللی شکایت کند.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۳۷۲۴

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: هفته‌نامه تحولات انرژی (۵۵)

نام دفتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه انرژی)
تهیه و تدوین‌کنندگان: زهرا جعفری، مجتبی درویش‌توانگر
ناظران علمی: هوشنگ محمدی، فریدون اسعدی

مقاضی: کمیسیون انرژی

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی: —

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۳/۲۰